

СКЪРТЪ ДЕСКРИЕРЕ А БАССАРАБИЕИ.

(Канета.)

6. ДИЪТЪЛЪ ТИГИНЕИ.

Динътълъ Тигинеи сав азъ Бeндеръли се дъ-
тнде спре мѣхъ-зи де ла Кишeнез пре лънгъ
Нистръ. прeстe 73 милиарe географиче пѣтрaтe, ш
пѣтеръ ла 77,000 локъитори. Локъриле принципaлe
сѣнт:

Тигина сав Бeндерълъ, лънгъ Нистръ,
дъ вeкѣмe Офѣса, aдeкъ четaтeа шeрпeлѣи,
фортeрeдъ дъсeпнaтъ дъ истoриa Молдaвѣи, кaрe
aпѣръ дѣррa aчeстa дe дъкърсeлe тѣтaрилоръ,
дъчeпъндъ дe лa вeпѣрeа лoръ лa aнълъ 1240, дъ
кърс дe 360 дe aнѣ. Лa aнълъ 1400 сe дътѣри
къ зидъри пoзe дe кѣтръ Изгa Домълъ Молдaвѣи,
шѣ сe дъпoтѣри къ фoлoсѣ дъ кoнтрa дъштaни-
лоръ фѣиндъ пѣрѣрeа aпѣрaтъ дe doi пѣркълaви чe
сe пънeа дe кѣтръ Домъи, пълъ лa aнълъ 1593,
кълъдъ сe дѣрѣи Тѣрѣилоръ дe кѣтръ Арoнъ Тѣр-
пълъ, дъпрeзълъ къ 12 сaтe дe пpѣн пpѣзѣръ,
дѣн кaрe Тѣрѣи фортaръ рeдѣзнeа Тигинѣи, шѣ пѣ-
сeръ злъ Сaпѣиакъ дъ фортeрeдъ. Дe aтънѣи
дъкoчe Тигина дъчeпъ a сe пълъи Бeндeръ дe
кѣтръ Тѣрѣи, шѣ aпoи шѣ дe кѣтръ Еврoпeaнѣи. Лa
aнълъ 1709 Кaръл XII рeцeлe Свeдѣиeи дъпъ чe пeр-
дъ вѣтaиa дe лa Пълтaвa дъ кoнтрa лѣи Пeтpъ
Импeрѣтoриълѣ Ръсѣиeи, фъдѣ лa Тигина. шѣ дe aкoлo
дътѣрaтъ пe Тѣрѣи дъ кoнтрa Ръшѣилоръ, eлъ
пѣрѣ шѣ пe Мѣхaил Рaкoвицъ Домълъ Молдaвѣи
къ дѣнe къ Ръшѣи, дъ зpтa къ, eиa Сeрaскѣерълъ
дeлa Дърoстoръ вeиндъ лa Iашѣи пpѣнe пe Мѣхaил
Рaкoвицъ шѣлъ дъсe лa Тигина. Пpoпѣндъсe рeс-
вeлъ дъ кoнтрa Ръшѣилоръ, Пeтpъ I вeпѣи дъ Мол-
dаvѣи шѣ фъ вѣтътъ дe Тѣрѣи лънгъ Пpѣтъ лa
aнълъ 1711, вeзѣриълъ дъкeиъ пaчe къ Ръшѣи. Кaръл
мѣшѣиaтъ пe Ръшѣи, чeрѣ дѣн Тигина дъ тoтe мoдъ-

риле съ дъпeдѣчe пpѣмѣрeа пълъи дe кѣтръ Свe-
тaнълъ, шѣ дъпъ чe сe дътѣри дe aчeстa, eлъ сe-
пѣрaтъ рeтaсe дъкъ doi aнѣ дe зилe дъ Тигина,
пълъ лa 31 Iaнъарѣи 1718 кълъдъ фъ пpѣнeс дe
Тѣрѣи шѣ дъсe лa Адpиaнoпoлѣи. — Дъ 26. Сeп-
тeмвpѣи 1770 вeнeрaриълъ Ръсeскъ Пaнѣнъ лъѣ
Тигина, дъсъ дъпъ чe сe дъкeиъ тpактaтълъ дe
лa Кaиpърѣи дъ 21. Излѣ 1774, Ръшѣи o дeдeръ e-
pъшѣи Тѣрѣилоръ. — Лa aнълъ 1788 вeнeрaриълъ
Пoтeткѣнъ вѣтъ Тигина дъ кърс дe oпъгъ лънѣ
дe зилe, шѣ o лъѣ дъ 15. Нoвeмвpѣи, eаръ дъ 29.
Дeсeмвpѣи 1790 дъкeиъдъсe пaчe лa Iашѣи, Ръшѣи o
дeдeръ eаръшѣи Тѣрѣилоръ. Aтънѣи сe пъсe Нистръ
тaрѣиe дътpe Ръсѣиa шѣ дътpe пoсeсѣиъиe Тѣр-
чeшѣи дѣн Еврoпa. Пe лa дъчeпътълъ лѣи Нoвeм-
вpѣи 1806 вeнeрaриълъ Ръсeскъ Мѣхeлсoнъ кoпpѣнeс
Тигина, шѣ лa aнълъ 1812 Мaиъ дъ 28, сe дъкeиъ
пaчe лa Бъквpѣнѣи къ кoндѣиънeа, кa дe aчѣ дълѣиe
Пpѣтълъ сѣ eиe тaрѣиeа дътpe пoсeсѣиъиe Ръ-
сeшѣи шѣ Тѣрчeшѣи дѣн Еврoпa. Дe aтънѣи дъ-
кoчe Тигина eстe сѣнтъ стъпънѣрeа Ръшѣилоръ. Eлъ
пѣтeръ aкъмъ лa 10,000 дe лoкъитoри, шѣ eстe
дъкъ зпa дѣтpe чeлe мaи вънe фортърeдe дѣн
пърдѣиe aчeстeа. Дe лa Тигина eстe o тpеътъoрe
пeстe Нистръ лa Тѣрaспoлѣи, чeтaтe зидѣгъ дe Ръшѣи
дъ лoкълъ зндe фъсeсe Нѣмoнѣиъ дъ вeкѣмe. —
Дъ дѣнътълъ aчeстa мaи сѣнтъ дe дъсeпнaтъ
Къ з шѣи a нѣи дeлa Тигина спpе мѣхъ-зи, шѣ Гeрa
Гaлвѣиъ, дeлa Тигина спpе aнълъ.

7. ДИЪТЪЛЪ ФОРМОСЕИ.

Динътълъ Фoрмoсeи кaрe сe вѣштe дe кѣ-
тpъ Ръшѣи дѣнътълъ Кaгълѣи, сe дътѣндe пe лънгъ
Пpѣтъ пълъ лa Дъшпpе пeстe 72 милиарe гeoгpа-
фичe пѣтрaтe шѣ пѣтeръ лa 150,000 лoкъитoри. Лo-
къриле принципaлe сѣнт:

Лe oвa лънгъ Пpѣтъ, къ o тpеътъoрe дѣн

днѣтъля Фьлчїлоръ дн Бассаравїа. — Фрѣтоса дн пїосъ де Леова нѣ департо де Прѣтъ, лънгъ рѣкъ Казъла, де ла каре Рѣшїї і аз дагъ нѣтеле де акътъ дн лїмъа лоръ, къ трекъторѣ де ла Оанча. Аѣ репѣртъ цѣперарїалъ Романцовъ о вїкторїѣ аспра Тѣрчїлоръ ла анъла 1773. — Болградъ лънгъ лакъла Іалпнъгълаї, къ о катедраля шарѣ шї фрѣшѣсь зїдїгъ де Българї. — Рѣнїї ла гѣра Прѣтълаї лънгъ Дѣпѣре, каре маї днїанте се нѣтїа Тїмарова. — Смерїл лъла саз Смерїл лъла лънгъ врагъла меzinоциал ала Дѣпѣреї, четате фрѣшѣсь дн історїа Молдавїѣї, зндѣ саз фрѣкътъ фрѣте вьгъї къ Тѣрчїї; ла анъла 1806 саз лъагъ де кѣтръ цѣперарїалъ Рѣсскъ Мендоръ, шї дѣпъ днкеїареа пѣчїї дела Бѣкрѣштї аз рѣтасъ дн тѣпїле Рѣшїлоръ. Акътъ нѣтеръ ла 22,000 де локїторї, шї фаче знъ комѣрцъ днсъмнатъ. Де ла дѣнса прѣсте Дѣпѣре лънгъ врагъла meridionalъ есте Тѣлчїа, шї маї дн сѣсъ де ачѣаста есте Ісаакїа, зндѣ аз фрѣкътъ Дарїѣ подъла прѣсте Дѣпѣре ла анъла 513 днїанте де Хрїстосъ, кнѣдъ аз нѣрчѣсъ къ бѣте аспра Скъдїлоръ.

8. ЦИВЪТЪЛЪ ЧЕТЪЦІ-АЛЪВЕ

Цивѣтъля Четъцї-Алѣ, каре се нѣтѣште акътъ де кѣтрѣ Рѣшїї цивѣтъля Аккерманълаї, се днїанте не лънгъ Ністръ пѣлъ ла марѣа-нѣгръ шї ла гѣра Дѣпѣрїї прѣсте 159 мїліаре цѣографїче нѣтрате шї нѣтеръ ла 103,000 локїторї. Локѣрѣла прїнчїанале снїт:

Четате а-Алѣ, полонеште Біелогродъ. Тѣрчеште Аккерманъ, дн векїме Ертопакъ, дн векъла де мїзлокъ се нѣтїа грѣчеште Молкастрон, лънгъ лавъла Ністрълаї, фрѣтрѣдѣ дн сѣмнатъ дн історїа Молдавїѣї. Не ла анъла 1400 се днѣтрї де поз къ зїдѣрї де кѣтрѣ Ісга Домъла Молдавїѣї, днсъ дѣпъ че Мірчеа Домъла Рѣмънїѣї прїнсе не Ісга, Четатеа-Алѣ кѣзъ дн тѣпїле ачѣстїа; даръ дѣпъ шѣртеа лѣї Мірчеа еа венї еаръшї снїтъ стѣпнїреа Молдавїлоръ. Владъ V. Домъла Рѣмънїѣї о лъъ а доза ѡрѣ де ла дѣпшїї; днсъ Стефанъ чѣла марѣ о рекъцѣръ ла анъла 1461, о днѣтрї къ зїдѣрї позѣ шї нѣсе днѣтрънѣса нѣркълавъ не Бзїта. Ла анъла 1475, Тѣрчїї атъкарѣ четатеа-Алѣ, Молдавїї о аспрарѣ вїтежеште, днсъ маї не врѣтъ фрѣ сїлїдї а капїтъла; къ тѣте ачѣстѣа Тѣрчї о дѣрѣтарѣ, Стефанъ о копрїнсе де поз шї тѣкъ къ савїа не тодї тѣрчїї днѣтрънѣса, аної дрѣсе зїдѣрїле шї нѣсе нѣркълавъ не Дертманъ, Даръ Баїазетъ II о днѣпрѣсѣръ ла анъла 1484 шї о лъъ дн 5. Азгѣтъ, Стефанъ прїмїандъ аѣїсторїѣ де ла Касемїръ Рѣцѣле Полонїѣї, атъкъ не Тѣрчїї, даръ не ѡз дн снѣре де аї-скѣте дн четате. Ла анъла 1540 Солїманъ чѣла марѣ декиѣрѣ Четатеа-Алѣ де фрѣтрѣдѣ Тѣрчѣснъ, дн каре нѣсе знъ Санѣїакъ, шї адагъсе реѣїнѣа де прїн преѣїтръ. Не ла, анъла 1574 знъ корпъ де 3600 Молдавї, вѣтръ не Тѣрчїї карї ешїсѣрѣ дн четате-Алѣ на се шѣртъ днѣтръаїсторїѣ тѣтарїлоръ карї кѣдеа снїтъ савїа

лї Іонатъкъ Домълаї Молдавїѣї. Ла анъла 1770 цѣперарїалъ Рѣсскъ Панїнъ днѣпрѣсѣрѣ четатеа Алѣ шї о лъъ де ла тѣрчї дн 30. Сѣптемвриѣ, даръ дѣпъ пачѣа дела Кайнарѣї Рѣшїї о дѣдѣрѣ еаръшї Тѣрчїлоръ. — Ла анъла 1789 Рѣшїї копрїнсе-рѣ де поз четатеа, днсъ дѣпъ пачѣа дела Іашї о днѣтрѣсѣрѣ Тѣрчїлоръ; даръ ла анъла 1806 дн копїрѣ днѣтрънѣса цѣнтръ тотъ дѣ-знѣ, шї дѣпъ пачѣа де ла Бѣкрѣштїї ла анъла 1812 реѣасѣрѣ стѣпнїї аї еї. Акътъ Четатеа Алѣ нѣтеръ ла 25,000 локїторї, шї фаче знъ марѣ комѣрцъ не марѣа-нѣгръ.

Кїліа саз Ахїліа лънгъ врагъла мерїноциал ала Дѣпѣрїї, фрѣтрѣдѣ фрѣтосъ дн історїа Молдавїѣї, шї фрѣре веке. Не ла анъла 1400 се днѣтрї де поз къ зїдѣрї де кѣтрѣ Ісга Домъла Молдавїѣї, днсъ дѣпъ че Мірчеа Домъла Рѣмънїѣї прїнсе не Ісга, Кїліа кѣзъ дн тѣпїле ачѣстїа, даръ дѣпъ шѣртеа лѣї Мірчеа, еа венї еаръшї снїтъ нѣтереа Домпїлоръ Молдавїѣї. Владъ V. Домъла Рѣмънїѣї о лъъ а доза ѡрѣ де ла дѣпшїї. Даръ Стефанъ чѣла марѣ се снѣтръ днѣтрѣтѣа цѣнтръ нѣрѣдѣреа ачѣстѣї четъцїї, днкътъ се знї къ Махомѣдъ II. дн контра лѣї Владъ ла анъла 1461, шї о вѣтръ днѣпрѣанъ, Махомѣдъ де не Дѣпѣре шї Стефанъ де не зскагъ; Стефанъ о лъъ дн ѡїне, аної о днѣтрѣ де зїдѣрї позѣ шї нѣсе днѣтрънѣса нѣркълавъ не Ісаїа. Ла анъла 1484 Баїазетъ II днѣпрѣсѣрѣ Кїліа, нѣркълавїї Іванкъ шї Массїмъ о аспрарѣ къ тѣлѣтъ вїгѣзіѣ, шї кѣеарѣ Тѣрчїлоръ марѣ вѣрсѣре де снѣце, даръ дн ѡїне Тѣрчїї о лъарѣ дн 14. Ізліѣ. Ла анъла 1538 Петръ Рѣрешъ арѣш Кїліа шї зїсѣсе не тодї Тѣрчїї днѣтрънѣса. Дн ачѣастъ кѣзъ Солїманъ се днѣфрїѣ апѣа де тѣре аспра лѣї Петръ, днкътъ поршї днконтра лѣї къ 120,000 Тѣрчї шї дѣпъ че лъ а-лнъгъ дн снѣзлнъ, реѣтаврѣ Кїліа шї і адагъсе реѣїнѣа де прїн преѣїтръ, не каре маї не врѣтъ ѡ знї къ реѣїнѣа Четъцї-Алѣ, шї копрїнсе тотѣ цивѣтъля де лънгъ Дѣпѣре, де ла Прѣтъ пѣлъ ла Ністръ, каре се нѣтїа Бѣцїакъ. Дн вѣгъїле къ Рѣшїї Кїліа авъ ачѣеашї сѣрте ка шї Смерїл лъла шї Четатеа-Алѣ, нѣпъ кнѣдъ ла анъла 1812 во-нїре тотѣ снѣтъ стѣпнїреа Рѣшїлоръ. Зїдѣрїле еї шї але Смерїл лълаї се расѣрѣ, днсъ дѣпъ ачѣеа се фрѣрїфікарѣ де поз. Асгълї Кїліа есте знъ орашъ комѣрцїалъ къ 12,000 локїторї. Інѣла днѣтрѣ гѣрїле Дѣпѣрїї се цїнъ де днса, де шї се сокѣтѣскъ а ѡїпѣжнтъ нѣвтрал. Інѣла чѣа марѣ се нѣтїа дн векїме Нѣзѣ. Де ла Вадъла лѣї Ісака се днїанте не ла капѣтеле лѣкрїлоръ знъ валъ де пѣтѣжнтъ пѣлъ кѣтрѣ Четатеа-Алѣ; асѣменеа шї де ла Леова пѣлъ ла Тїрїна. Локїторїї ле нѣтѣснъ валѣрїле лѣї Траїанъ.

Дн векїме се аѣла трѣї четъцїї дн днѣрѣнчї-не дела Вадъла лѣї Ісака спре Тїрїна, карї се нѣтїа Пірѣварїдава, Тамасїдава шї Зѣрѣїдава. Дн сѣсъ де гѣра Дѣпѣрїї спре Четатеа-Алѣ, ѡра Арпїа. Дела Барїїдава се парѣ къ се траѣе нѣтеле де Бассаравїа.

Дръмъриле принципале але Бассаравіеі сѣнт:

1) Дръмъкъ medianъ каре днчело ла Хогинъ, трече ла Липкани мерче prin Medingi, Бълди, Орхоі, Кішпенек, Тігіна, Къвшіани, Четатеа-Альъ.

2) Дръмъкъ де ла Скъліани prin Фълешті пі Бълди ла Сорока, къ трекъторе ла Черіновка.

3) Дръмъкъ де ла Скъліани prin Тъгора ла Кішпенъ, ши де ачі ла Кръвліани къ трекътореа ла Дъвасарі.

4) Дръмъкъ де ла Леова prin Гъра-Галвінъ ла Кішпенъ.

5. Дръмъкъ де ла Вадъкъ лѣі Ісакъ пре лжигъ напъкъ лакръіоръ, ла Четатеа-Альъ, къ трекъторе ла Овідіонолі. Дн ачестъ дн зрътъ даз дръмъриле лагерале, де ла Ренні, дела Стерілаз ши де ла Кіліа.

7) Дръмъкъ дела Леова пре лжигъ Прътъ ла Формоса, ши аної Ренні.

Дръмъри лагерале, афаръ де ачестеа, маі сѣнт:

a) Дръмъкъ де ла Хогинъ ла Мърцініда, каре аної трече Прътъкъ, ши се знепте къ чело дела Херда дн Молдавіа.

б) Дръмъкъ де ла Липкани ла Отакъ, къ трекъторе престо Ністръ ла Мовіалъ.

с) Дръмъкъ де ла Отакъ ла Сорока.

(Дн цеоур. школаръ Молдовеаъ.)

ДЕСПРЕ ВІКЛЕНІЕ.

Дн фадъ зна'ді вореште
Ші дн дос алта'ді кроеште. Ші,
Дн ові къ гъра те зпче
Ш' дн дос къ ак те днзпче. Ші,
Дн фадъ днці дн алвеште
Ші ініма днш негреште.
Ші,

Дн фадъ те негезеште
Ші дн спате те чонеште.

Ел есте,
К'Алвіна 'п гъръ къ Міере
Ш' дн коадъ къ ак пі Міере.

Віклеанъ,
Фжиде коада ка велпеа дн тоате нърділе.

Дл vezi nșai,
Бънъ зіа, тоатъ зіа ши дн кап ла тоді шеръ
тоу. Ші,

Те мажже къ гіпні. Ші,
Те атіпче къ въшвак.

Не віклеанъ,
Кат съ змвл съ'л піпешті
Нічі дн піоъ въ'л неперешті

Кѣм а зіе змвл:

De cand este cand
Dar n'î dai de cand. Къ зп къвѣтъ,
Este taler къ доъ феге.

ПОВЕСТЕА ВОРБИЦ

Оаре каре менгераш
А тріміе зп въедаш
Къ зп талер рѣдъреск,
Къ доъ феге, простеск,
Ка съ еа дела въкап
Ікре рошні де зп вап.
Ді маі дете пі алгі доі
Съ еа ікре негре тоі.
Бъатъла кам простиел
Чержд ікре де зп фел,
Леа нѣс пе талер ачі
Ші алтеле поршчі.
Въканъла дакъ 'еа даг,
Знде ле нзі? ла 'нгреват;
Ел талеръла днторжд
Ші ікреде рѣстържд
Пъне-ле ачі, а зіе,
Д'атерс д'знде ла тріміе.
Аоло мѣд с'арътат
Стъжнъла съз ла 'нгреват
Челе лалте знде сѣнт?
Ор н'нделери де къвѣт?
Копіла еар днторжд
Ші, еатътеле зікжд,
Къзъръ ш'ачелеа жос,
Nimica fiind din doc.
Стъжнъла съз некъжіт
Дадатъ ла пълмвѣт,
Зікжд: vezi mînte съ дн
Ші пъзеште съ, въ фії,
Къ доъ феге пі тѣ,
К' ас-талер че те вътъ.

ДЕСПРЕ ШОКРІСІЕ САЪ ФЪДЪРНИЦЕ.

Мъжжкъ сѣпці ши сѣпкъ драчі. Ші,
Къ трънъла дн вісерікъ ши къ гждъла ла дракъла,
Фъдарнікъла,
Есте о флорічкъ, чіне'л шіроасъ пас'і пікъ
Къ,

Нічі дракъла маі днтраі
Н'зі дѣ де къпътжѣ. Къ;
Мана каре нѣ о поате мѣнка о съртъ.
Ел есте,

Ка къръзнеле стіус каре те мажжеште
Ші на чел апріс, кареле те пѣрлеште.
Ошї поркълѣи натъ тот ла пълмвѣт,
Нѣше-ле волнд ши натъ пе піержд,
Дар,
Боала лѣі е сѣлътатеа поастръ;

